

ANALIZA RELAȚIEI DINTRE RATA PRESIUNII FISCALE ȘI NIVELUL INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE ÎN ROMÂNIA

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE TAX BURDEN RATE AND THE LEVEL OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN ROMANIA

Autori: **IOANA ANDRIOAIA**

e-mail: ioana.andrioaia99@gmail.ro

CIPRIANA MIHAI

e-mail: mihai.cipriana80@yahoo.com

Conducător științific: **VERONICA GROSU**, ORCID: 0000-0003-2465-4722

e-mail: veronica.grosu@usm.ro

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România

Abstract. *Countries seeking to attract foreign direct investment (FDI), including Romania, use various instruments to influence the allocation decision of foreign investors, including tax incentives. However, the effects associated with the provision of these incentives are often questioned, particularly in the light of the need to achieve at least a minimum level of business attractiveness. The main purpose of the present study was to analyze the influence of GDP, the strict tax burden and the corruption control indicator on FDI. Three objectives were set to achieve this goal: objective 1 - review of the literature covering FDI and fiscal pressure; objective 2 - calculation of the strict-line fiscal pressure in Romania for the period 2012-2021, as well as identification of the corruption control indicator; objective 3 - econometric analysis of the results of the calculations, as well as GDP and the corruption control indicator on FDI. The research findings may draw the attention of state institutions to the effects of the country's tax system on FDI, as well as future investors interested in conducting economic activities on the territory of Romania.*

Keywords: *foreign direct investment, fiscal pressure, gross domestic product, control, effects*

JEL: M41

Introducere

Globalizarea combină fluxurile de capital, ISD, comerțul, tehnologia și mobilitatea forței de muncă peste granițe. Pe lângă acestea, se adaugă și rolul forței economice, tehnologiei, culturii sociale și aspectele politice. Toate acestea demonstrează că fenomenul globalizării nu se limitează la economia unei singure țări. În ultimele două decenii, economia s-a a fost supusă fenomenului globalizării din ce în ce mai mult pe măsură ce barierele comerciale au fost reduse, tehnologia a avansat rapid, costurile de transport și de comunicare au scăzut, iar migrația internațională a crescut, lumea pregătindu-se pentru o nouă era economică, respectivă economia digitală (Cosmulese et al., 2019; Mushtaq et al., 2022).

Subiectele legate de ISD au căpătat o atenție semnificativă în literatura empirică din ultimii ani, în special în contextul în care țările în curs de transformare urmăresc să își susțină creșterea economică prin diverse canale, inclusiv prin prezența investițiilor străine (Bobenič Hintošová, A. și colab., 2021). Cercetările anterioare prezentate de literatura de specialitate a arătat că ISD promovează creșterea economică prin intermediul unor efecte complementare asupra investițiile interne, îmbunătățirii

performanței de mediu, creșteri ale productivității și ale eficienței economice globale, dând naștere la un interes sporit pentru înțelegerea principalilor factori determinanți ai ISD. În afară de factorii determinanți tradiționali ai ISD, politica fiscală favorabilă a fost considerată un factor important care influențează deciziile de atragere a companiilor multinaționale (Silajdzic, S. și Mehic, E., 2022).

Scopul principal al prezentului studiu a fost analiza influenței pe care o are PIB-ul, presiunea fiscală în linii stricte și indicatorul de control al corupției asupra ISD. Pentru a îndeplini acest scop au fost stabilite trei obiective: *obiectivul 1* – revizuirea literaturii de specialitate ce cuprinde ISD și presiunea fiscală; *obiectivul 2* – calcularea presiunii fiscale în linii stricte în România pentru perioada 2012-2021, precum și identificarea indicatorului de control al corupției; *obiectivul 3* – analiza econometrică a rezultatelor calculelor, precum și a PIB-ului și a indicatorul de control al corupției asupra ISD. *Constatările cercetării* pot atrage atenția instituțiilor statului asupra efectelor pe care le are sistemul fiscal al țării asupra ISD, precum și viitorii investitori interesați de desfășurarea activităților economice pe teritoriul României.

Revizuirea literaturii de specialitate

În mediul economic actual, impozitele au devenit principala sursă de venit pentru stat care afectează mai multe componente socio-economice. Calculele privind povara fiscală reprezintă principalul mijloc utilizat în literatura de specialitate pentru a determina efectele create de impozite cu caracter național și abordări internaționale. În general, povara fiscală poate fi definită ca fiind raportul dintre impozitelor colectate într-o anumită perioadă în raport cu produsul total. Din punct de vedere teoretic, sarcina fiscală poate crește brusc atunci când creșterea veniturilor fiscale este mai mare decât creșterea veniturilor (Celikay, F., 2020).

ISD reprezintă un factor determinant al creșterii economice companiilor la nivel mondial. Importanța ISD a crescut considerabil în ultimele decenii concomitent cu fenomenul globalizării economice și a liberalizării piețelor financiare. Fluxurile de ISD au cunoscut o creștere puternică atât în țările dezvoltate, dar și în economiile în curs de dezvoltare unde au dobândit un rol mai important în economia mondială, devenind beneficiarii principali ai acestor ISD. În economiile emergente, impactul ISD este mult mai scăzut și diferă de la o țară la alta, în funcție de diverși factori interni (Ramona, S. M., 2015).

În cadrul *tabelului nr. 1* sunt prezentate principalele forme ale ISD:

Tabelul 1. Tipurile investițiilor străine directe

Greenfield:	înființarea de întreprinderi de către sau împreună cu investitori străini (investiții pornite de la zero).
Fuziuni și achiziții:	preluarea integrală sau parțială de întreprinderi de către investitori străini de la rezidenți.
Dezvoltare de întreprinderi:	majorarea deținerilor de capital ale investitorilor străini în întreprinderi investiție străină directă.
Restructurare de întreprinderi:	finanțarea de către investitorii străini, prin aport de capital, a întreprinderilor investiție străină directă cu pierderi, în vederea rentabilizării lor.

Sursa: B. N. a României. (2020)

În cazul investițiilor greenfield, creșterea economică realizată datorită ISD se concluzionează în crearea de noi capacități de producție, locuri de muncă, creșterea consumului populației și o creștere a veniturilor fiscale. În ceea ce privește ISD sub forma privatizărilor, acestea influențează în mod direct progresul tehnologic al țării gazdă. Creșterea ISD stimulează investițiile interne, deoarece

producătorii autohtoni vor fi motivați să îmbunătățească calitatea bunurilor și serviciilor produse pentru a fi competitivi pe piață. În cele mai multe cazuri, ISD utilizează materii prime, materiale auxiliare sau servicii din țara gazdă și, prin urmare, au un impact pozitiv asupra întreprinderilor locale (Nistor, P., 2014).

Scopul inițiativelor de politică incluzivă în țările în tranziție este de a atrage investiții pentru a spori competitivitatea și a stimula creșterea. În contextul specific al economiilor de piață emergente, ISD sunt considerate o componentă semnificativă care poate încuraja progresul tehnic, inspiră o dezvoltare industrială eficientă, conduce la o îmbunătățire a perspectivelor de angajare și poate promova crearea de locuri de muncă (Silajdzic, S. și Mehic, E., 2022).

ISD prezintă un impact, atât direct, cât și indirect supra țărilor gazde, impact ce este prezentat în figura nr. 1:

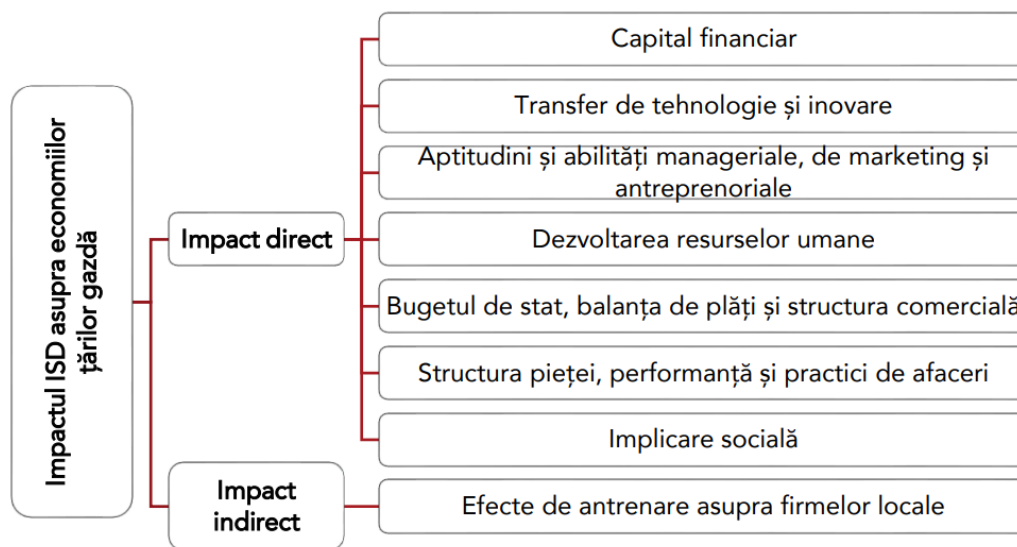

Figura 2. Impactul ISD asupra economiilor țărilor gazdă

Sursa: Horobeț, A., și Popovici, O. (2017)

Efectele de ISD într-o economie depind de numeroși factori precum: mediul economic general, gradul de dezvoltare al economiei, gradul de deschidere al economiei, resursele naturale, piața muncii, infrastructura, dar în mare măsură și de legislația și povara fiscală (Horobeț, A. și Popovici, O., 2017). În România, mediul de afaceri are nevoie de libertatea economică și stabilitatea fiscală pentru întreprinzători, dar mai ales pentru investitorii străini. Între țările lumii s-a dezvoltat o concurență strânsă în vederea creării unor condiții favorabile pentru atragerea ISD-urilor. Astfel, experiența mondială a demonstrat că principala condiție pentru atragerea investitorilor străini este ameliorarea climatului investițional (Moraru, C., 2013).

În acest context, Getaye et al. (2023) au demonstrat că gestionarea construcțiilor, obținerea de credite, obținerea de energie electrică, plata taxelor și protejarea investitorilor minoritari au un impact semnificativ asupra fluxului de ISD în regiune Africii de Est și sunt elemente definitorii în crearea unui mediu de afaceri atractiv pentru ISD-uri (Getaye, G. și colab., 2023). Pe de altă parte, rezultatele studiilor au aratat că politicile privind protejarea proprietății intelectuale a companiilor influențează în mod direct ISD (Qian, X. și colab., 2023), dar și că politicile privind antreprenoriatul conduc la creșterea economică prin intermediul acestor investiții (Ofori-Sasu, D., Dzisi, S. și Abor, J. Y., 2023). Pe lângă toate acestea, comparabilitatea presiunii fiscale este greu de atins la nivel internațional, chiar și la cel mai înalt grad de agregare, respectiv veniturile totale din impozite ca procent din PIB. Țările

au libertatea de a-și alege sarcina fiscală mai mică pe termen scurt fără a-și reduce cheltuielile, dacă sunt dispuse să aibă deficite bugetare și să acumuleze datoriile publice (CECCAR Business Magazine, 2017).

În ceea ce privește România, comparabil cu alte țări ce ar putea fi analizate, se poate observa că atractivitatea fiscală dobândită prin diminuarea cotelor de impozitare, precum și acordarea de facilități fiscale, luând în calcul nivelul actual de dezvoltare economică, nu conduce la rezultatele așteptate, din cauza slabei dezvoltări a factorilor alternativi, cum ar fi infrastructura, calitatea instituțiilor, corupția, instabilitate legislativă și altele, care sunt încă elemente semnificative de luat în calcul care limitează fluxul de ISD. În plus, această strategie fiscală afectează nivelul de impozitare a veniturilor fiscale, cu consecințe imediate asupra nivelului cheltuielilor disponibile pentru investiții, cu scopul de a îmbunătățirea factorilor alternativi, pentru furnizarea de bunuri și servicii publice la un nivel satisfăcător, din punct de vedere cantitativ și calitativ (Leonida, I., 2021).

Nivelul poverii fiscale este influențat de o serie de alți factori, în afară de ratele de impozitare, cum ar fi: fiscalitatea eficiența fiscală, respectiv capacitatea de administrare și colectare a impozitelor, digitalizarea administrației publice, amplificarea economiei subterane, nivelul veniturilor populației sau nivelul PIB pe cap de locuitor. Toți acești factori contribuie la diferențele constatate în ceea ce privește povara fiscală (Leonida, I., 2021). O soluție pentru diminuarea poverii fiscale din perspectiva eficientizării colectării taxelor și impozitelor este digitalizarea administrației publice, o condiție esențială pentru dezvoltarea noii ere a economiei digitale care influențează, în mod direct, atragerea de ISD-uri (Song, B. și colab., 2023). Ceea mai utilizată soluție în atragerea ISD este eficacitatea stimulentele fiscale, un concept nesoluționat în domeniul finanțelor publice. Importanța stimulentele fiscale în atragerea de capitalului mobil la nivel internațional variază în funcție de jurisdicția în care se desfășoară studiul și de modul de utilizare în procesul decizional (Munongo, S., Akanbi, O. A. și Robinson, Z., 2017). Menționăm că în baza revizuirii literaturii de specialitate, ne-am stabilit cele trei obiective ale cercetării noastre.

Metodologia cercetării

Plecând de la informațiile prezentate pe baza literaturii de specialitate, folosind datele obținute de pe site-ul EUROSTAT cu privire la PIB, impozitele directe, impozitele indirecte, precum și ISD, a fost calculată presiunea fiscală la nivelul României pentru perioada 2012-2021.

Rata presiunii fiscale se calculează după cum urmează:

$$R_{pf} = \frac{VF}{PIB} * 100, \text{ unde}$$

R_{pf} = rata presiunii fiscale comunicată oficial;

VF = venituri fiscale;

PIB = produsul intern brut.

În cazul în care se consideră că veniturile fiscale sunt constituite din impozite și taxe și, rata de presiune fiscală, în linii stricte, se calculează după cum urmează:

$$R_{ps} = \frac{V+T}{PIB} * 100, \text{ unde}$$

R_{ps} = rata de presiunii fiscale, în linii mari

V - volumul impozitelor directe colectate,

T – suma totală a impozitelor indirecte colectate.

În ceea ce privește indicatorul de control al corupției, acesta este pus la dispoziție de The Worldwide Governance Indicators (WGI) (Worldwide Governance Indicators, 2022), care raportează indicatori de guvernare agregată și individuală pentru peste 200 de țări și teritorii în perioada 1996-2021, pentru șase dimensiuni ale guvernării.

Ulterior, după calcularea presiunii fiscale ale căror rezultate sunt prezentate în secțiunea de rezultate și discuții, prin intermediul analizei econometrice, respectiv prin regresia liniară multiplă, va fi analizată influența rezultatelor ulterioare calculului, precum și a PIB-ului și a indicatorul de control al corupției asupra ISD.

Rezultate și discuții

Obligația de a plăti aceste impozite a apărut odată cu crearea statului și a statului de drept în societatea umană și, în funcție de creșterea sau scăderea sarcinii fiscale, au existat eforturi mai mari sau mai mici de a se sustrage de la aplicarea acestui sistem. Raportul dintre veniturile interne (de stat și locale) și PIB, exprimat în procente, este indicatorul presiunii fiscale, adesea cunoscut sub numele de rată de impozitare. Sarcina fiscală poate fi determinată cu ajutorul acestui indicator, care cuantifică proporția impozitelor în totalul veniturilor. Atunci când economia este în redresare, rata de impozitare va fi mai mică și impozitele directe vor fi mai ușor de suportat; în timp ce economia este în creștere, se va întâmpla contrariul. Modificările cotei de impozitare sau ale procentului de resurse bugetare în totalul veniturilor statului se schimbă în funcție de situația economică. Extinderea pieței negre și încurajarea evaziunii fiscale determinată de impunerea unor taxe prea mari pentru a fi suportate sunt factori importanți atunci când se analizează modul în care politica fiscală afectează creșterea economică (Pripoaie, R. și Pripoaie, S., 2011).

În cadrul tabelului de mai jos este prezentată evoluția mai multor indicatori utilizați în realizarea modelului econometric.

Tabelul 2. Evoluția indicatorilor utilizați în perioada 2012 – 2021 în România

Ani	PIB (MIL. EURO)	% presiunii din PIB	ISD (MIL. EURO)	impozite directe (% PIB)	impozite indirecte (%PIB)	controlul corupției	% presiunea efectivă
2012	6.810	27,9	57.851	5,8	13,3	-0,038	19,1
2013	6.860	27,4	60.639	5,9	12,8	-0,3	18,7
2014	7.160	27,5	61.999	6,2	12,8	-0,22	19,0
2015	7.420	28,1	64.663	6,6	13,4	-0,14	20,0
2016	7.680	25,9	70.742	6,4	11,4	-0,15	17,9
2017	8.360	24,9	75.851	6,1	10,4	-0,12	16,5
2018	8.910	26,0	81.124	4,9	10,5	-0,2	15,4
2019	9.300	26,0	88.304	4,8	10,7	-0,21	15,5
2020	9.020	26,3	90.773	4,7	10,5	-0,07	15,2
2021	9.610	26,2	100.288	4,6	10,4	-0,04	15,1

Sursa: Prelucrare proprie pe baza datelor ec.europa.eu

În baza acestor variabile s-a creat relația de dependență liniară, detaliile modelului regăsindu-se în tabelul nr.3.

Tabelul 3. Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted Square	R	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	,981 ^a	,963	,944		3431,566	1,333

a. Predictors: (Constant), CONTROLUL CORUPTIEI, PRESIUNEA TAXELOR IN LINII STRICTE, PIB

b. Dependent Variable: ISD

Sursa: Prelucrare proprie în aplicația SPSS 25

Conform tabelului de mai sus, constatăm că între variabila dependentă ISD și variabilele independente PIB, PRESIUNEA FISCALĂ ÎN LINII STRICTE, CONTROLUL CORUPTIEI există o corelație semnificativă cu o legătură înaltă de 0,981. Analizând raportul de determinare, remarcăm că variația variabilelor independente influențează în proporție de 96,3% variația variabilei ISD.

Tabelul 4. ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1826678182,495	3	608892727,498	51,708	,000 ^b
	Residual	70653863,905	6	11775643,984		
	Total	1897332046,400	9			

a. Dependent Variable: ISD

b. Predictors: (Constant), CONTROLUL CORUPTIEI, PRESIUNEA TAXELOR IN LINII STRICTE, PIB

Sursa: Prelucrare proprie în aplicația SPSS 25

Din tabelul ANOVA observăm că valoarea Sig. pentru testul F este mai mică decât 0.05, adică modelul construit explică dependența dintre variabile printr-o legătură liniară, care este considerată semnificativă, în proporție de cel puțin 95%.

Tabelul 5. Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficient	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-15100,277	56506,011		-,267	,798
	PIB	12,359	3,249	,898	3,804	,009
	PRESIUNEA TAXELOR IN LINII STRICTE	-452,699	1776,551	-,059	-,255	,807
	CONTROLUL CORUPTIEI	14367,435	14130,524	,084	1,017	,348

a. Dependent Variable: ISD

Sursa: Prelucrare proprie în aplicația SPSS 25

Tabelul nr. 5 este cel cu ajutorul căruia formulăm ecuația estimată a modelului de regresie liniar multiplu. Ecuația modelului se prezintă sub următoarea formă:

$$ISD = -15100,277 + 12,359 * PIB - 452,699 * PRESIUNEA FISCALĂ \text{ ÎN} \\ LINII STRICTE + 14367,435 * CONTROLUL CORUPȚIEI$$

Interpretarea modelului liniar multiplu din punct de vedere econometric ne pune la dispoziție informații despre relația dintre PIB, rata presiunii fiscale, indicele controlului corupției și nivelul ISD. Variabila cu cea mai semnificativă influență asupra ISD este PIB-ul. ISD contribuie semnificativ la creșterea rentabilității afacerilor, iar atragerea și alocarea eficientă a investițiilor de înalta calitate constituie principalul motor al creșterii pe termen mediu și lung a PIB. Conform tabelului nr. 4, creșterea cu o unitate a PIB conduce la creșterea ISD cu 12,359 unități. Cu ajutorul figurii nr. 2 este prezentată evoluția celor două variabile în perioada analizată. Valoarea coeficientului pozitivă și semnificativă a variabilei PIB indică faptul că ISD sunt semnificativ mai mari în țările în care variabila crește de la un an la altul. Acest indicator macroeconomic ce indică valoarea tuturor bunurilor și serviciilor din țară este unul semnificativ în atragerea investitorilor străini, prin intermediul acestuia putând fi măsurată economia națională. Astfel, o valoare din ce în ce mai mare a economiei naționale va crește atractivitatea României pentru investitorii străini. Această constatare este evidențiată de figura nr. 2:

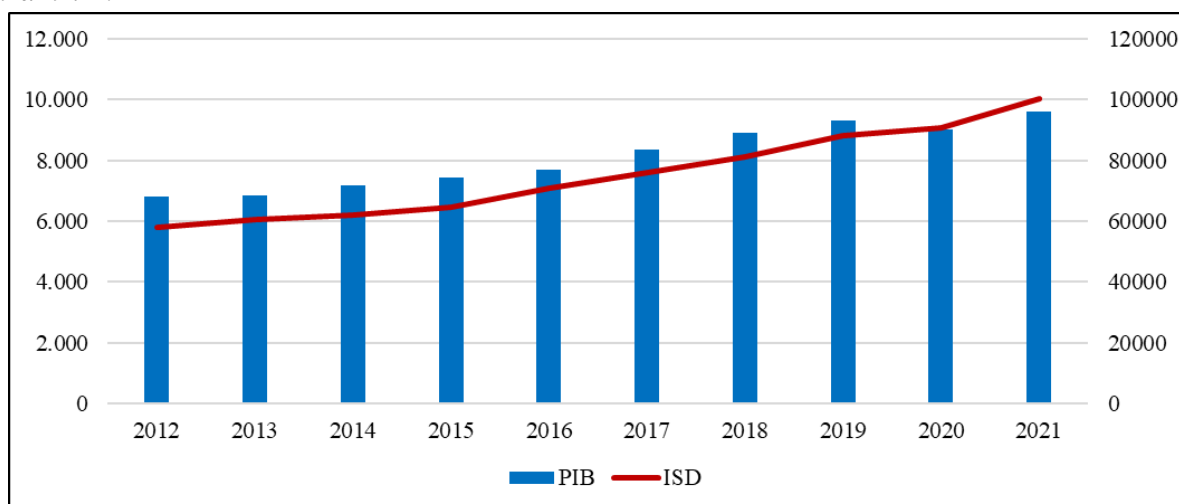

Figura 3. Evoluția ISD și PIB în perioada 2012-2021

Sursa: Prelucrare proprie pe baza datelor ec.europa.eu

După cum putem observa, evoluția variabilelor ISD și PIB se realizează concomitent, cu excepția anului 2020, an în care PIB-ul României scade, ca urmare a efectelor negative produse de pandemia COVID-19. Închiderea sau suspendarea unor sectoare de activitate, dar și restricțiile impuse au generat costuri ridicate pe plan financiar și economic. Prelungirea acestei situații a condus la diminuarea potențialului de creștere economică, atât în ceea ce privește ISD, dar și capitalului uman. Cu toate acestea, domeniile care au atras majoritatea investițiilor străine directe în 2019 au fost serviciile digitale. Pe de altă parte, proiectele din sectorul transporturilor au fost expuse riscului, inclusiv furnizorii și producătorii de aeronautice și automobile. Industria a avut parte de o întrerupere colosală a lanțului de aprovizionări și o proporție mare de pierderi de venituri, ceea ce a condus la întârzierea proiectelor. Pe de altă parte, în anul 2020, cele mai atractive domenii pentru ISD au fost industria, comerțul, dar și construcțiile și tranzacțiile imobiliare. În anul 2021 se observă creșterea concomitentă a celor doi indicatori analizați. Referitor la ceilalți ani analizați, așa cum se poate observa pe baza graficului, ISD au înregistrat același trend cu presiunea fiscală în linii mari.

A doua variabilă în ordinea influenței este presiunea fiscală în linii stricte, care exercită o influență negativă asupra ISD. Conform *tabelului nr. 4*, creșterea cu o unitate a presiunii fiscale în linii stricte determină o scădere a ISD cu -452,699 unități. În general, povara fiscală din România a suferit unele modificări în ultimul deceniu, unele taxe fiind reduse, iar altele fiind majorate. Guvernul a urmărit să găsească un echilibru între promovarea creșterii economice și asigurarea generării de venituri suficiente pentru finanțarea serviciilor și programelor publice. În graficul următor putem observa evoluția celor două variabile, ISD și presiunea fiscală în linii stricte:

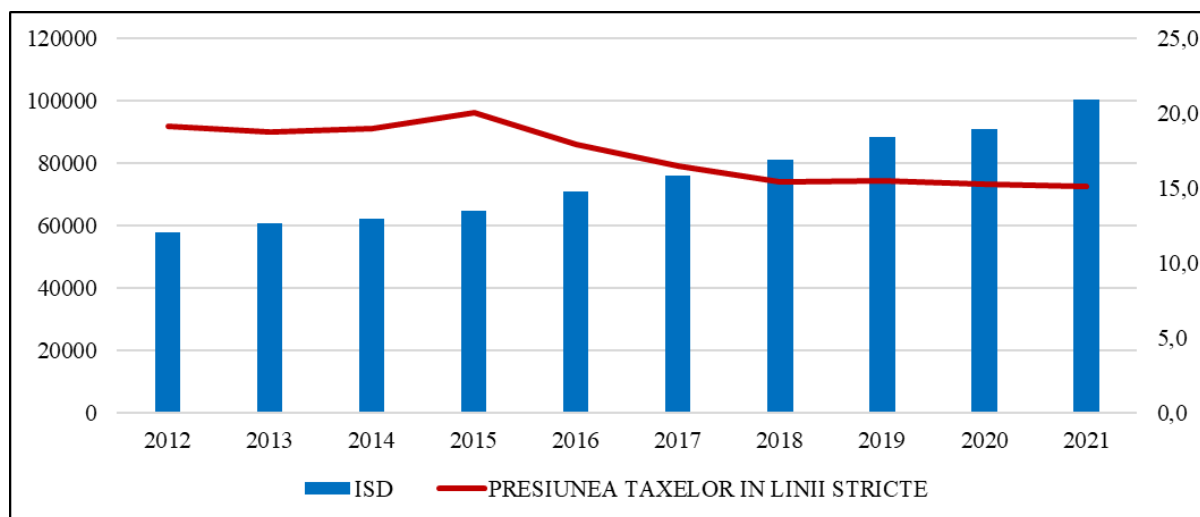

Figura 4. Evoluția presiunilor fiscale și a ISD în perioada 2012-2021

Sursa: Prelucrare proprie pe baza datelor ec.europa.eu

Printre numeroasele inițiative politice de atragere a ISD, politica fiscală a fost considerată un factor impactant. Politica fiscală și, în special, un impozit pe profit redus au fost considerată o opțiune de politică viabilă, ușor de administrat și care se află sub incidența directă a guvernului controlul direct al guvernului. În această ordine de idei, toate economiile europene, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, și-au redus substanțial impozitul pe profit pe parcursul tranziției. În privința României, comparabil cu alte țări ce ar putea fi analizate, se poate observa că atractivitatea fiscală dobândită prin diminuarea cotelor de impozitare, precum și acordarea de facilități fiscale, luând în calcul nivelul actual de dezvoltare economică, nu conduce la rezultatele așteptate, din cauza slabei dezvoltări a factorilor alternativi, cum ar fi infrastructura, calitatea instituțiilor, corupția, instabilitate legislativă și altele, care sunt încă elemente semnificative de luat în calcul care limitează fluxul de ISD.

În cadrul perioadei analizate, evoluția impozitării directe a suferit unele modificări observate în cadrul figurii anterioare. „De la cota unică de 3% pentru impozitul pe venit din anul 2015, s-a trecut în 2016 la aplicarea cotei de 3% pentru firmele fără salariați, 2% pentru firmele cu 1 salariat și 1% pentru firmele cu cel puțin 2 salariați. Ulterior, în anul 2017, numărul cotelor de impozitare a fost redus la două: 1% pentru firmele cu salariați și 3% pentru firmele fără salariați. Totodată, începând cu 1 ianuarie 2017, firmele care desfășurau activități în sectorul turistic, restaurante și alimentație publică și erau plătitoare de impozit pe profit au devenit plătitoare ale unui impozit specific, noul impozit având caracteristicile unui impozit forfetar” (Abrihan, R., 2019).

În ceea ce privește impozitarea indirectă, respectiv cota TVA, aceasta a înregistrat unele modificări semnificative în perioada analizată pe care le putem observa în tabelul următor:

Tabelul 1. Evoluția cotelor de TVA în perioada 2010 –prezent

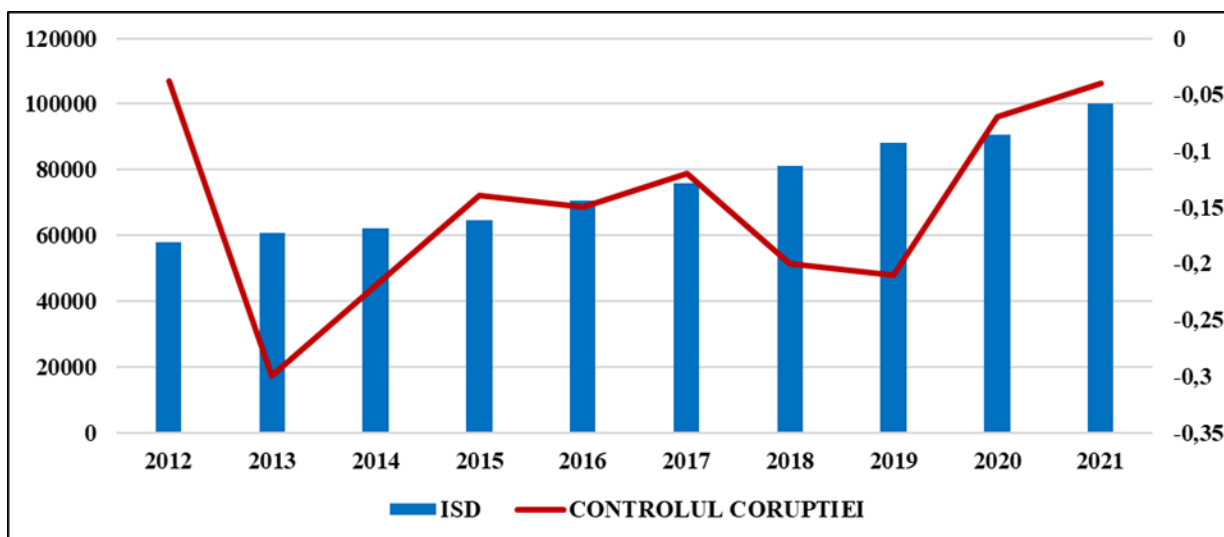
Perioada	Cota standard TVA	Cota TVA	Cota TVA
01.01.2010 - 31.12.2015	24%	9%	-
01.01.2016 - 31.12.2016	20%	9%	5%
01.01.2017 - prezent	19%	9%	5%

Sursa: Tulvinschi, M., (2022) *Note curs Fiscalitate*

Cotele reduse de TVA ar putea reprezenta un factor pozitiv în atragerea ISD, cu precădere în domeniile ce practică cotele reduse de TVA, care în alte țări ale Uniunii Europene nu sunt utilizate, fiind practică doar cota standard.

Corupția poate avea efecte dăunătoare asupra ISD în diverse moduri. În primul rând, poate crea o atmosferă de incertitudine și de risc pentru investitorii străini, determinându-i pe aceștia să nu investească într-o țară. Pe de altă parte, poate avea ca rezultat o distribuție inegală a investițiilor către sectoare care sunt mai sensibile la corupție, ceea ce duce la o alocare greșită a resurselor și la o creștere economică mai lentă. Un nivel crescut al corupției poate duce la investiții de calitate inferioară, deoarece investitorii se pot concentra mai degrabă pe obținerea de favoruri politice decât pe crearea de valoare. În cele din urmă, corupția poate crește costul afacerilor, reducând rentabilitatea investițiilor și descurajând intrarea pe piață a noilor investitori. Astfel, țările cu niveluri ridicate de corupție ar putea fi nevoite să întreprindă reforme semnificative pentru a crea condiții de concurență echitabile pentru investitori și pentru a îmbunătăți mediul de afaceri. Pe baza *tabelului nr. 4* constatăm că o creștere a controlului corupției va determina o creștere cu 14.367,435 unități.

Figura următoare prezintă evoluția concomitentă a nivelului ISD și a indicatorului de control al corupției în perioada analizată:

Figura 5. Evoluția ISD și a controlului corupției în perioada 2012-2021

Sursa: Prelucrare proprie pe baza datelor ec.europa.eu

În timp ce unele dovezi sugerează că corupția poate crește în țările cu o presiune fiscală scăzută, este important de menționat că, corupția poate apărea în orice țară, indiferent de nivelul presiunii fiscale. Instituțiile slabe, lipsa de transparență și de responsabilitate și oportunitățile limitate de angajare în sectorul public pot facilita apariția corupției în țările cu presiune fiscală scăzută. Cu toate acestea,

corupția este o problemă complexă, influențată de diverși factori, și nu este corect să generalizăm faptul că corupția este legată doar de o presiune fiscală scăzută.

În România, ISD au avut un rol semnificativ în procesul de privatizare. Majoritatea privatizărilor de după 1990 au fost realizate prin intermediul ISD. Din păcate, în România au existat unele experiențe negative legate de privatizarea prin intermediul ISD. În unele cazuri, după privatizare, investitorii străini direcți au luat decizia de a înceteze funcționarea companiei, au utilizat activele acesteia și au repatriat câștigurile. Cu toate acestea, nu toate experiențele au fost negative, cele mai mari și mai importante companii din România, în prezent, sunt companii care sunt deținute de investitori străini direcți.

Concluzii

Investițiile străine directe (ISD) sunt importante pentru creșterea economică a unei țări, iar factori precum PIB-ul, presiunea fiscală și controlul corupției le pot afecta. Un PIB ridicat este atractiv pentru investitorii străini, deoarece semnifică potențial economic, stabilitate și infrastructură. Presiunea fiscală poate descuraja ISD prin creșterea costurilor de afaceri, astfel încât guvernele ar trebui să reducă taxele și să simplifice reglementările. Controlul corupției este, de asemenea, important, deoarece investitorii preferă mediile de afaceri stabile și transparente. Prin urmare, guvernele ar trebui să acorde prioritate stabilității economice, competitivității și transparenței pentru a crește fluxurile de ISD și pentru a promova creșterea economică.

România prezintă o serie de avantaje pentru atragerea de ISD comparativ cu țările Europei Centrale și de Est, care vizează diversitatea de resurse naturale, legislația națională fiind una permisivă. Dezavantajul țării noastre constă însă în nivelul scăzut al strategiilor pentru stimularea ISD și promovarea acestora, ducând astfel la ineficiența atragerii lor.

În urma studiului realizat putem afirma că principalul factor de atracție al ISD este PIB-ul. Un climat investițional liberal și competitiv creează baza pentru ca ISD să pătrundă pe piață și să crească potențialul de creștere a productivității în economia țării gazdă, dar îmbunătățirile vor avea loc dacă actorii naționali sunt capabili să răspundă la noilor stimulente. Creșterea presiunii fiscale efectivă are o influență negativă, acesta fiind un motiv pentru care investitorii consideră intrarea pe piețele României dificilă. Un mediu atrăgător pentru investitori necesită un sistem fiscal care să faciliteze activitatea economică.

Prin urmare, pentru ca ISD să fie un furnizor notabil pentru creșterea economică, România ar trebui să se concentreze pe îmbunătățirea infrastructurii, dezvoltarea antreprenoriatului local, crearea unei cadru macroeconomic stabil, un sistem fiscal stabil și favorabil și condiții favorabile pentru a spori procesul de dezvoltare.

Rezultatele acestui studiu vin în sprijinul ipotezei conform căreia reducerile fiscale a fi un determinant deosebit de relevant al ISD pentru economiile mai puțin dezvoltate, inclusiv pentru economiile emergente, de piață și economiile în tranziție. Limitele acestui studiu au constat în lipsa informațiilor aferente anului 2022, studiul neputând fi unul care să reflecte o imagine actuală, dar această piedică poate fi transformată într-o direcție de studiu viitoare.

Refefințe bibliografice

1. Abrihan, R., (2019) Impozitarea firmelor în perioada 2015-2018: Impozit pe profit versus impozit pe venit <https://www.startupcafe.ro/taxe/impozit-venit-profit-firma-evolutie-taxe-microintreprindere.htm>

2. Bobenič Hintošová, A., Sudzina, F. și Barlašová, T. (2021). Direct and indirect effects of investment incentives in Slovakia. *Journal of Risk and Financial Management*, 14(2), 56.
3. CECCAR Business Magazine, NUMĂRUL 40, 24-30 OCT. 2017, Analiza presiunii fiscale din statele membre ale Uniunii Europene (I)
4. Celikay, F. (2020). Dimensions of tax burden: a review on OECD countries. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*.
5. Getaye, G., Habtamu, K., Bewuketu, M., Gizachew, M., și Daregot, B. (2023). Impact of business regulations on foreign direct investment inflows and economic growth in East African countries, *Cogent Economics & Finance*, 11(1).
6. Horobeț, A. și Popovici, O. (2017). Investițiile străine directe: evoluția și importanța lor în România. Studiu realizat în parteneriat de Academia de Studii Economice București și Consiliul Investitorilor Străini. Bucuresti.
7. Leonida, I. „Evolutions and trends in the structure of taxation in the European Union and Romania”, *Journal of Financial and Monetary Economics*, ISSN 2537 – 3269, ISSN-L 2392-9685, No..9/2021.
8. Moraru, C. (2013). Investițiile străine directe și creșterea economică în România. *Economie teoretică și aplicată*, XX (2013)/5 (582), 123-133.
9. Munongo, S., Akanbi, O. A. și Robinson, Z. (2017). Do tax incentives matter for investment? A literature review. *Business and Economic Horizons (BEH)*, 13(1232-2017-2411), 152-168.
10. Mushtaq, M., Ahmed, S. Fahlevi, M., Aljuaid, M., și Saniuk, S. (2022). Globalization and employment nexus: Moderating role of human capital. *PloS one*, 17(10), e0276431.
11. Nistor, P. (2014). FDI and economic growth, the case of Romania. *Procedia Economics and Finance*, 15, 577-582.
12. Ofori-Sasu, D., Dzisi, S. și Abor, J. Y. (2023). Entrepreneurship, foreign direct investments and economic wealth in Africa, *Cogent Business & Management*, 10(1).
13. Pripoaie, R. și Pripoaie, S. (2011). The statistical analysis of GDP, tax pressure and tax revenue with Eviews 7 between 2000–2009. *Acta Universitatis Danubius. Œconomica*, 7(2).
14. Qian, X., Sun, M., Pan, M., Zou, W. și Li, G. (2023). Intellectual property rights policy and foreign direct investment: A quasi-natural experiment from China. *Managerial and Decision Economics*, 1– 15.
15. Ramona, S. M. (2015). The impact of foreign direct investment on economic growth: The case of Romania. *Acta Universitatis Danubius. Œconomica*, 11(4).
16. Silajdzic, S. și Mehic, E. (2022). How effective is tax policy in attracting foreign direct investments in transition countries? *Central European Business Review*, 11(1), 19-39.
17. Song, B., Hu, X., Zhang, H., Gao, Y. și Guo, Y. (2023). Research on the Effect of Digital Economy Development on Local Financial Pressure. *Journal of Economic Statistics*, 1(1), 77–93.
18. Worldwide Governance Indicators (2022) Disponibil la adresa: <https://info.worldbank.org/governance/wgi/>.
19. Cosmulese, C. G., Socoliuc, M., Ciubotariu, M. S., Mihaila, S., & Grosu, V., An empirical analysis of stakeholders’ expectations and integrated reporting quality. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 2019, 32.1: 3963-3986.